

Kirurgisk telling som verktøy for
sikker pasientbehandling ved
kirurgi: En kvalitativ studie av
operasjonssykepleieres erfaringer
Inspira, 16(1), 47-64

Bakgrunn og hensikt

- WHO anslår at kirurgiske redskaper blir gjenglemt ved 1 av 1000 operasjoner
- Forårsaker pasientskader, menneskelige lidelser, reoperasjoner og enkelte tilfeller død
- Operasjonssykepleiere har et viktig ansvar for å gjennomføre korrekt manuell telling

Hensikten:

- Å få kjennskap til operasjonssykepleieres erfaring med gjennomføring av telleprosedyren og deres refleksjoner om pasientsikkerhet

Forskningsoversikt

- Anbefalt at telling skal gjennomføres ved alle operasjoner og følger en standardisert prosedyre
- I Norge er det to nasjonale prosedyrer for kirurgisk telling.
- Trygg kirurgi sjekkliste, sjekkpunktet «stemmer antall instrumenter, kompresser/duker, nåler og utstyr for øvrig?»»
- Risikofaktorer: arbeidskultur, støy, flere operasjonsfelt, mange teammedlemmer, lang varighet og endring av personell
- Sammenheng mellom operasjonssykepleiers ikke-tekniske ferdigheter som situasjonsforståelse og pasientsikkerhet

Metode og analyse

- Kvalitativ tilnærming
- Feltobservasjoner av 12 kirurgiske team ved tre sykehus, to lokalsykehus og ett Universitetssykehus i Øst-Norge i 2017
- Semistrukturert intervju av sterilt utøvende operasjonssykepleier umiddelbart i etterkant av operasjonen 30-60 min
 - En mann og 11kvinner, 35-67 år, 1-35 års erfaring som opr.spl.
- Alle pasientene var over 18 år og sov under operasjonen
- Skriftlig samtykke ble innhentet hos alle teammedlemmer og pasientene som var involvert
- Analyse i tråd med prinsipper for innholdsanalyse, Granheim og Lundemans

Resultater

Variasjon i gjennomføring av prosedyren

- Uklarhet og motsetninger i praktisering av kirurgisk telling

Sansende tilstedeværelse og situasjonsforståelse

- Kunsten å danne system og være forberedt
- Fleksibel vokter

Respektløs holdning og nesten-uhellene

- En undervurdert oppgave
- Brudd i kirurgisk telling og instrumenter på avveie

Variasjon i gjennomføring av prosedyren

Uklarhet og motsetninger i praktisering av kirurgisk telling

- Telling ble ikke foretatt ved alle operasjonene, noen tilfeller uten koordinerende
- De fleste var kjent med at det fantes en skriftlig prosedyre, men var usikre på om de fulgte den slik den var nedtegnet
- Uttrykte at tellingen var viktig for pasientsikkerheten
- **Sitat:** «når vi tar den avsluttende tellingen så vet jeg at det stemmer»
Sitat: «Ved små, oversiktlige inngrep er det ikke nødvendig å foreta prosedyren, da det kun er for rutinens skyld vi teller»

Sansende tilstedeværelse og situasjonsforståelse

Kunsten å danne system og være forberedt

- Ligge i forkant med instrumentering
- Situasjonsforståelse for å holde flyt i operasjonen
- Reorganisering før telling, danne system
- Øyekontakt og fingerbevegelser mellom operasjonssykepleierne, kroppsakse delvis mot feltet under tellingen
- **Sitat:** «Vi legger til rette for at kirurgen selv kan forsyne seg med redskaper dersom vi blir opptatt med telling. Orden og system letter gjennomføring av tellingsprosedyren»

Sansende tilstedeværelse og situasjonsforståelse

Fleksibel vokter

- Operasjonssykepleierne bekreftet telleresultatet verbalt eller nonverbalt
- Kompresser og tupfere i en blank pose med to like indikatorlapper
- Våket over redskapene under telling
- Utfordrende å telle om man må assistere kirurg med lukking
- **Sitat:** «Først blir kompresser og tupfere telt, deretter instrumenter, nåler og annet ekstrautstyr som for eksempel sprøytespisser og knivblader. Ved de fleste operasjonene blir tellingen foretatt i rekkefølge: operasjonsfelt, assistansebord, bakbord og kastebord»
- **Sitat:** «Dersom vi blir hindret i å gjennomføre en fullstendig telling, er en mulig løsning å påbegynne tellingen før lukkingen starter, og å avslutte tellingen etter at operasjonssåret er bandasjert.»

Respektløs holdning og nesten-uhellene

En undervurdert oppgave

- Latterliggjøring fra teammedlemmer ved små snitt
- Teamet må være oppmerksomme og vise respekt når telling pågår
- Sitat: Anestesisykepleier: «Hvorfor skal vi telle her? Det kan ikke forsvinne noe inn i operasjonssåret når det er så lite»

Respektløs holdning og nesten-uhellene

Brudd i kirurgisk telling og instrumenter på avveie

- Støynivået økte mot slutten av operasjonen
- Ved noen operasjoner ble ikke del 3 av STK gjennomgått
- Ved 2 av de 12 operasjonene var det ukorrekt telleresultat, avventende stemning før redskapen ble funnet
- Tydelige operasjonssykepleiere fikk oppmerksomhet
- **Sitat:** «Noen ganger blir det for sent å bekrefte tellingsresultatet til hovedkirurg, fordi vedkommende har forlatt operasjonsstuen før lukking er fullført»
- **Sitat:** «Det opplevdes ugreit dersom tellingsresultatet ikke stemmer og når de ikke finner det savnede redskapet. Dette til tross for uttalelse fra kirurgen som at; ingenting er gjenglemt i pasientens kropp»

Betydningen av situasjonsforståelse og tellefeil

- Operasjonssykepleiere viste evne til å tilpasse seg vanskelige situasjoner. Situasjonsforståelsen gjør at teammedlemmene er forberedt på endringer. Må oppøves i praksis
- Utfordrende for uerfarne operasjonssykepleiere ved større mengder instrumenter
- Ulike system for oppdekking kan føre til tellefeil
- Standardisering av organisering av instrumenter? Redusere variasjon kan sikre gjennomføring av telling?
- Unngå personalskifte mot slutten av operasjoner

Mot til å si ifra

- Støy, kommunikasjon og interaksjon i teamet har betydning for pasientsikkerheten og kan medføre tellefeil
- Det bør tilstrebes en rolig atmosfære før telling starter. Operasjonssykepleiere må ha mot til å si tydelig ifra før kirurgisk telling starter
- Operasjonssykepleiere må utdannes og veiledes til å melde ifra om det er noe som oppleves problematisk

Konklusjon

- Det er variasjon i gjennomføring av prosedyren, og usikkerhet når det gjelder tilgjengelighet og bruk av retningslinjer
- Operasjonssykepleierne hadde kunnskap om at tellingsprosedyren var viktig for pasientsikkerheten, men ikke hvordan prosedyren skulle gjennomføres
- Samtidig viste observasjonene at operasjonssykepleierne var sansende til stede og tilpasset den kirurgiske tellingen for ikke å forstyrre operasjonens forløp
- De gav eksempler på respektløs holdning fra andre teammedlemmer i forhold til tellingsprosedyren og beskriver at nesten-uhell forekommer
- Det må utdannes robuste operasjonssykepleiere som tør å varsle om hendelser som kan true pasientsikkerheten

For referanseliste se i artikkelen

- Oksavik, W., Heen, C., & Heggdal, K. (2021). Kirurgisk telling som verktøy for sikker pasientbehandling ved kirur. gi: En kvalitativ studie av operasjonssykepleieres erfaringer. *Inspira*, 16(1), 47-64.
<https://doi.org/10.23865/inspira.v16.3114>